Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATEI GENERALE
DOAMNA TAMARA ĆAPETA
prezentate la 17 martie 2022 [1]

Cauza C-159/20

Comisia Europeană
împotriva

Regatului Danemarcei

„Neîndeplinirea obligațiilor de către un stat membru – Protecția denumirilor de origine și a indicațiilor geografice ale produselor agricole și alimentare – Regulamentul (UE) nr. 1151/2012 – Articolul 1 alineatul (1), articolul 4 și articolul 13 – Utilizarea denumirii de origine protejate (DOP) «Feta» pentru brânza produsă în Danemarca, dar destinată exportului în țări terțe – Articolul 4 alineatul (3) TUE – Principiul cooperării loiale”

I. Introducere

1. Din nou este în discuție denumirea „Feta”. Acesta este modul în care poate fi prezentată cauza de față celor care studiază dreptul Uniunii, având în vedere că este cel puțin a patra cauză a ceea ce s-a denumit saga „Feta” [2].

2. În prezenta cauză, prin introducerea unei acțiuni în temeiul articolului 258 TFUE, Comisia Europeană solicită Curții să constate că Regatul Danemarcei și-a încălcat obligațiile care îi revin în temeiul articolului 13 din Regulamentul nr. 1151/2012 [3] prin faptul că nu a prevenit sau oprit utilizarea denumirii „Feta” pe brânza produsă în Danemarca destinată exportului în țările terțe. Comisia susține de asemenea că Regatul Danemarcei și-a încălcat obligațiile de cooperare loială care decurg din articolul 4 alineatul (3) TUE, fie în mod independent, fie coroborat cu articolul 1 alineatul (1) și cu articolul 4 din Regulamentul nr. 1151/2012.

3. „Feta” este un tip de brânză, produsă în mod tradițional din lapte de oaie sau din lapte de oaie și capră în anumite regiuni din Grecia. Pentru cei care doresc să afle mai multe despre „Feta”, ne vom referi la descrierea poetică furnizată de avocatul general Ruiz-Jarabo Colomer, deoarece nu

[1] Limba originală: engleza.

[2] A se vedea în acest sens O'Connor, B., și Kireeva, I, „What's in a name? The «feta» cheese saga”, *International Trade Law & Regulation*, vol. 9, 2003, p. 110.

[3] Regulamentul (UE) nr. 1151/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 noiembrie 2012 privind sistemele din domeniul calității produselor agricole și alimentare (JO 2012, L 343, p. 1). Acest regulament a fost modificat cel mai recent prin Regulamentul (UE) 2021/2117 al Parlamentului European și al Consiliului din 2 decembrie 2021 de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1308/2013 de instituire a unei organizări comune a pieței produselor agricole, a Regulamentului (UE) nr. 1151/2012 privind sistemele din domeniul calității produselor agricole și alimentare, a Regulamentului (UE) nr. 251/2014 privind definirea, descrierea, prezentarea, etichetarea și protejarea indicațiilor geografice ale produselor vitivinicole aromatizate și a Regulamentului (UE) nr. 228/2013 privind măsurile specifice din domeniul agriculturii în favoarea regiunilor ultraperiferice ale Uniunii (JO 2021, L 435, p. 262).

am putea să exprimăm mai bine acest lucru [4]. Ceea ce este important pentru cauza de față este faptul că, începând din anul 2002, denumirea „Feta” este înregistrată ca denumire de origine protejată (denumită în continuare „DOP”) în temeiul dreptului Uniunii [5].

4. Uniunea a reglementat protecția produselor pe baza originii lor geografice în ceea ce privește produsele agricole și alimentare [6], precum și în ceea ce privește vinurile [7], băuturile spirtoase [8] și produsele vitivinicole aromatizate [9]. Protecția produselor agricole și alimentare, precum și a vinurilor se bazează pe noțiunile de DOP și de indicație geografică protejată (denumită în continuare „IGP”), în timp ce noțiunea de indicație geografică (denumită în continuare „IG”) a fost utilizată în legătură cu băuturile spirtoase și cu produsele vitivinicole aromatizate. Noțiunea de DOP reflectă o legătură specială între calitatea produsului și o anumită zonă geografică, aspect care este mai puternic decât o IGP, deoarece toate etapele de producție și componentele relevante trebuie să se desfășoare în zona geografică delimitată [10]. Pe lângă DOP „Feta” care se regăsește în Grecia, „Parmigiano Reggiano” în Italia, „Champagne” în Franța și „Paški sir” în Croația reprezintă alte exemple de DOP-uri, pentru a menționa doar câteva dintre acestea.

5. Înregistrarea denumirii „Feta” ca DOP a avut loc numai după o serie de cauze în care acest lucru a fost contestat de o serie de state membre. Saga „Feta” a început însă chiar mai devreme. Prima cauză a avut ca obiect o cerere de decizie preliminară referitoare la compatibilitatea cu normele Uniunii în materie de liberă circulație a măsurilor elene de prevenire a comercializării în Grecia a brânzei provenite din Danemarca ce poartă denumirea de „Feta”. Trimiterea a fost însă retrasă înainte ca Curtea să se poată pronunța [11]. A doua cauză a constat într-o acțiune în anularea regulamentului Comisiei prin care, în 1996, se înregistra denumirea „Feta” ca DOP [12], acțiune care a fost introdusă de Regatul Danemarcei, de Republica Federală Germania și de Republica Franceză. În hotărârea sa [13], Curtea a admis acțiunea, anulând acest regulament pentru motivul că Comisia nu a ținut cont în mod adecvat de toți factorii necesari în aprecierea aspectului dacă o denumire a devenit generică [14]. În cea de a treia cauză, Curtea a respins însă acțiunea în

4 A se vedea Concluziile prezentate de avocatul general Ruiz-Jarabo Colomer în cauza Canadane Cheese Trading și Kouri (C-317/95, EU:C:1997:311, punctele 9-19).

5 A se veeda Regulamentul (CE) nr. 1829/2002 al Comisiei din 14 octombrie 2002 de modificare a anexei la Regulamentul (CE) nr. 1107/96 privind denumirea „Feta” (JO 2002, L 277, p. 10, Ediție specială, 03/vol. 44, p. 214).

6 A se vedea nota de subsol 3 din prezentele concluzii.

7 A se vedea Regulamentul (UE) nr. 1308/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de instituire a unei organizări comune a piețelor produselor agricole și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 922/72, (CEE) nr. 234/79, (CE) nr. 1037/2001 și (CE) nr. 1234/2007 ale Consiliului (JO 2013, L 347, p. 671). Acest regulament a fost modificat cel mai recent prin Regulamentul 2021/2117.

8 A se vedea Regulamentul (UE) 2019/787 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 aprilie 2019 privind definirea, descrierea, prezentarea și etichetarea băuturilor spirtoase, utilizarea denumirilor băuturilor spirtoase în prezentarea și etichetarea altor produse alimentare, protecția indicațiilor geografice ale băuturilor spirtoase, utilizarea alcoolului etilic și a distilatelor de origine agricolă în băuturile alcoolice și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 110/2008 (JO 2019, L 130, p. 1).

9 A se vedea Regulamentul (UE) nr. 251/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 februarie 2014 privind definirea, descrierea, prezentarea, etichetarea și protejarea indicațiilor geografice ale produselor vitivinicole aromatizate și de abrogare a Regulamentului (CEE) nr. 1601/91 al Consiliului (JO 2014, L 84, p. 14). Acest regulament a fost modificat cel mai recent prin Regulamentul 2021/2117. A se vedea în continuare nota de subsol 28 din prezentele concluzii.

10 A se vedea articolul 5 alineatele (1) și (2) din Regulamentul nr. 1151/2012. În ceea ce privește vinurile, a se vedea articolul 93 alineatul (1) literele (a) și (b) din Regulamentul nr. 1308/2013.

11 A se vedea Ordonanța președintelui Curții din 8 august 1997, Canadane Cheese Trading și Kouri (C-317/95, EU:C:1997:393). A se vedea însă și Concluziile prezentate de avocatul general Ruiz-Jarabo Colomer în cauza Canadane Cheese Trading și Kouri (C-317/95, EU:C:1997:311).

12 Regulamentul (CE) nr. 1107/96 al Comisiei din 12 iunie 1996 privind înregistrarea indicațiilor geografice și a denumirilor de origine în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 17 din Regulamentul (CEE) nr. 2081/92 al Consiliului (JO 1996, L 148, p. 1, Ediție specială, 03/vol. 19, p. 44) în măsura în care acest regulament înregistra denumirea „Feta” ca DOP.

13 Hotărârea din 16 martie 1999, Danemarca și alții/Comisia (C-289/96, C-293/96 și C-299/96, EU:C:1999:141).

14 A se vedea Hotărârea din 16 martie 1999, Danemarca și alții/Comisia (C-289/96, C-293/96 și C-299/96, EU:C:1999:141, punctele 81-103).

anulare introdusă de Regatul Danemarcei și de Republica Federală Germania împotriva Regulamentului nr. 1829/2002, prin care Comisia, în urma unei noi examinări, a înregistrat din nou denumirea „Feta” ca DOP [15].

6. În temeiul Regulamentului nr. 1151/2012, înregistrarea denumirii „Feta” ca DOP înseamnă că aceasta poate fi utilizată doar pentru brânza originară din zona geografică delimitată din Grecia și care respectă caietul de sarcini al produsului prevăzut în Regulamentul nr. 1829/2002.

7. Articolul 13 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1151/2012 obligă statele membre să adopte măsurile necesare pentru a preveni sau a opri utilizarea ilegală a DOP-urilor înregistrate pe teritoriul lor. Comisia, susținută de Republica Elenă și de Republica Cipru, susține că Regatul Danemarcei a încălcat această obligație prin faptul că nu a prevenit sau oprit utilizarea denumirii „Feta” pentru brânza produsă în Danemarca și destinată exportului în țările terțe.

8. Regatul Danemarcei nu neagă faptul că nu previne sau oprește producătorii de pe teritoriul său să utilizeze denumirea „Feta” în cazul în care produsele acestora sunt destinate exportului în țările terțe. Acesta consideră însă că Regulamentul nr. 1151/2012 se aplică doar produselor vândute în cadrul Uniunii și nu vizează exporturile în țările terțe. Prin urmare, în opinia sa, utilizarea denumirii „Feta” pentru brânza produsă în Danemarca, însă destinată doar exportului pe piețele țărilor terțe, atunci când denumirea „Feta” nu este protejată în temeiul unui acord internațional, nu reprezintă o încălcare a Regulamentului nr. 1151/2012. Prin urmare, omisiunea de a preveni sau de a opri utilizarea denumirii „Feta” pentru brânza exportată nu încalcă obligația prevăzută la articolul 13 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1151/2012, întrucât o astfel de obligație nu rezultă din această dispoziție.

9. În esență, litigiul principal dintre părțile la prezenta cauză are ca obiect aspectul dacă dreptul relevant al Uniunii se opune utilizării denumirii „Feta” pentru produsele exportate în țările terțe care nu sunt produse în conformitate cu caietul de sarcini al produsului „Feta” ca DOP înregistrată.

10. Pentru a nu lăsa nicio urmă de echivoc, litigiul nu privește competențele Uniunii. Regatul Danemarcei nu susține că Uniunea nu are competența de a legifera în scopul interzicerii utilizării denumirii „Feta” pentru produsele exportate. Acesta susține doar că, în temeiul legislației actuale, legiuitorul Uniunii nu a ales să interzică o astfel de utilizare.

11. Prin urmare, prezenta cauză impune Curții să interpreteze domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 1151/2012. Condiția prealabilă pentru a face acest lucru constă în înțelegerea motivului și a scopului care stau la baza protejării indicațiilor geografice și mai precis a DOP-urilor, astfel cum a intenționat legiuitorul Uniunii. Această cauză ridică de asemenea unele probleme importante referitoare la principiul cooperării loiale prevăzut la articolul 4 alineatul (3) TUE în contextul acțiunilor în neîndeplinirea obligațiilor introduse împotriva statelor membre.

[15] A se vedea Hotărârea din 25 octombrie 2005, Germania și Danemarca/Comisia (C-465/02 și C-466/02, EU:C:2005:636).

II. Cadrul juridic

12. Pentru a soluționa această cauză, Curtea trebuie să interpreteze Regulamentul nr. 1151/2012. Articolul 1 din acesta, intitulat „Scop”, care figurează în titlul I al acestuia („Dispoziții generale”), prevede:

„(1) Prezentul regulament are scopul de a-i ajuta pe producătorii de produse agricole și alimentare în vederea informării cumpărătorilor și consumatorilor cu privire la caracteristicile și proprietățile de producție agricolă ale produselor agricole și alimentare respective, asigurând astfel:

(a) concurență loială pentru fermierii și producătorii de produse agricole și alimentare cu caracteristici și proprietăți care oferă valoare adăugată;

(b) punerea la dispoziția consumatorilor de informații corecte referitoare la aceste produse;

(c) respectarea drepturilor de proprietate intelectuală și

(d) integritatea pieței interne.

Măsurile prevăzute de prezentul regulament sunt destinate sprijinirii activităților agricole și de prelucrare, precum și a sistemelor agricole asociate produselor de înaltă calitate, contribuind astfel la îndeplinirea obiectivelor politicii de dezvoltare rurală.

[…]”

13. Articolul 4 din Regulamentul nr. 1151/2012, intitulat „Obiectiv”, care face parte din titlul II al acestui regulament („Denumiri de origine protejate și indicații geografice protejate”), prevede:

„Se instituie un sistem referitor la denumirile de origine protejate și indicațiile geografice protejate care să-i ajute pe producătorii de produse legate de o zonă geografică, prin:

(a) asigurarea unui profit echitabil, adecvat în raport cu calitățile produselor lor;

(b) asigurarea unei protecții uniforme a denumirilor, sub formă de drept de proprietate intelectuală pe teritoriul Uniunii;

(c) informarea clară a consumatorilor în privința proprietăților produsului care oferă valoare adăugată.”

14. Articolul 13 din Regulamentul nr. 1151/2012, în versiunea aplicabilă la momentul relevant [16], intitulat „Protecție”, care face parte de asemenea din titlul II al acestuia, prevede:

„(1) Denumirile înregistrate sunt protejate împotriva:

(a) oricărei utilizări comerciale directe sau indirecte a unei denumiri înregistrate pentru produse care nu sunt acoperite de înregistrare, în cazul în care produsele respective sunt comparabile cu cele înregistrate sub denumirea respectivă sau în cazul în care printr-o astfel de utilizare se exploatează reputația denumirii protejate, inclusiv atunci când produsele respective sunt folosite ca ingrediente;

(b) oricărei utilizări abuzive, imitări sau evocări, chiar dacă adevărata origine a produselor sau a serviciilor este indicată sau dacă denumirea protejată este tradusă sau însoțită de cuvinte precum «gen», «tip», «metodă», «așa cum se prepară la/în», «imitație» sau alte cuvinte similare, inclusiv atunci când produsele respective sunt folosite ca ingrediente;

(c) oricărei mențiuni false sau înșelătoare privind proveniența, originea, natura sau calitățile esențiale ale produsului, care apare pe partea interioară sau exterioară a ambalajului, în materialul publicitar sau documentele referitoare la produsul în cauză, precum și împotriva ambalării produsului într-un ambalaj de natură să creeze o impresie eronată cu privire la originea acestuia;

(d) oricărei alte practici care ar putea induce în eroare consumatorul cu privire la adevărata origine a produsului.

În cazul în care o denumire de origine protejată sau o indicație geografică protejată include denumirea unui produs care este considerată a fi generică, utilizarea denumirii generice respective nu se consideră a fi contrară dispozițiilor primului paragraf literele (a) sau (b).

(2) Denumirile de origine protejate și indicațiile geografice protejate nu devin generice.

(3) Statele membre adoptă măsurile administrative și juridice corespunzătoare pentru a preveni sau opri utilizarea ilegală a denumirilor de origine protejate și a indicațiilor geografice protejate menționate la alineatul (1), produse sau comercializate în statul membru respectiv.

[…]”

III. Procedura precontencioasă

15. Ca urmare a unor plângeri formulate de autoritățile elene, la 26 ianuarie 2018, Comisia a trimis Regatului Danemarcei o scrisoare de punere în întârziere, în conformitate cu articolul 258 TFUE, în care și-a exprimat punctul de vedere potrivit căruia, prin faptul că nu a prevenit sau oprit producătorii danezi să exporte în țările terțe brânză care purta denumirea „Feta”, în pofida faptului că o astfel de brânză nu respecta caietul de sarcini al produsului corespunzător brânzei „Feta” prevăzut în Regulamentul nr. 1829/2002, acest stat membru încălca dreptul Uniunii și în special articolul 4 TUE și articolul 13 din Regulamentul nr. 1151/2012.

[16] Regulamentul nr. 1151/2012 a fost modificat prin Regulamentul 2021/2117. Acesta din urmă a introdus modificări printre altele textului articolului 13 din Regulamentul nr. 1151/2012, care nu prezintă însă importanță pentru prezenta cauză.

16. La 21 martie 2018, Regatul Danemarcei a răspuns scrisorii de punere în întârziere și a contestat argumentele Comisiei.

17. La 25 ianuarie 2019, Comisia a adresat Regatului Danemarcei un aviz motivat, prin care solicita acestui stat membru să pună capăt pretinselor încălcări ale articolului 4 alineatul (3) TUE și ale articolului 13 din Regulamentul nr. 1151/2012 în termen de două luni de la primirea respectivului aviz motivat.

18. La 22 martie 2019, Regatul Danemarcei a răspuns avizului motivat și și-a menținut poziția potrivit căreia pretinsele încălcări erau nefondate.

IV. Procedura desfășurată în fața Curții

19. Prin cererea depusă la 8 aprilie 2020, Comisia a introdus prezenta acțiune în fața Curții în temeiul articolului 258 TFUE. Aceasta solicită Curții:

– constatarea că Regatul Danemarcei nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 13 din Regulamentul nr. 1151/2012 prin faptul că nu a prevenit sau oprit utilizarea de către producătorii danezi a denumirii înregistrate „Feta” pentru brânza care nu respectă caietul de sarcini al produsului prevăzut în Regulamentul nr. 1829/2002;

– constatarea că Regatul Danemarcei nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 4 alineatul (3) TUE coroborat cu articolul 1 alineatul (1) și cu articolul 4 din Regulamentul nr. 1151/2012, autorizând producătorii danezi să producă și să vândă imitații ale brânzei „Feta”, și

– obligarea Regatului Danemarcei la plata cheltuielilor de judecată aferente procedurii.

20. În apărarea depusă la 6 octombrie 2020, Regatul Danemarcei solicită Curții:

– respingerea în întregime a prezentei acțiuni ca nefondată și

– obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată aferente procedurii.

21. La 1 decembrie 2020 și, respectiv, la 29 ianuarie 2021, Comisia și Regatul Danemarcei au depus de asemenea un memoriu în replică și, respectiv, un memoriu în duplică.

22. Prin Ordonanțele din 8 și 18 septembrie 2020, președintele Curții a autorizat Republica Elenă și Republica Cipru să intervină în prezenta cauză în susținerea concluziilor prezentate de Comisie.

23. Nu s-a solicitat și nu a avut loc nicio ședință de audiere. Curtea a adresat anumite întrebări Comisiei, Regatului Danemarcei, Republicii Elene și Republicii Cipru, la care acestea trebuiau să răspundă în scris, în conformitate cu articolul 61 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții. Toate aceste părți au furnizat în timp util răspunsuri scrise la întrebările care le-au fost adresate.

V. Analiză

A. Primul motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 13 din Regulamentul nr. 1151/2012

24. Trebuie menționat de la bun început că Regulamentul nr. 1151/2012 nu cuprinde o dispoziție care să indice în mod expres că acesta se aplică exporturilor în țările terțe. Prin urmare, nu este evident dacă acest regulament poate fi interpretat ca fiind sau nu aplicabil unor astfel de exporturi. Interpretate în mod izolat și fără a aduce atingere analizei pe care urmează să o efectuăm, considerăm că pozițiile adoptate de Comisie și de Regatul Danemarcei în această chestiune sunt în egală măsură rezonabile. Prin urmare, există două interpretări posibile ale articolului 13 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1151/2012.

25. Cele două interpretări opuse ale Regulamentului nr. 1151/2012 par să rezulte din cadre de interpretare diferite.

1. Cadre de interpretare

26. Am dori să descriem punctul de vedere al Comisiei ca fiind unul care subliniază importanța protecției proprietății intelectuale și înțelege DOP-urile ca fiind necesare pentru promovarea valorilor comunităților locale. Ne vom referi la acest punct de vedere ca fiind cadrul de interpretare privind proprietatea intelectuală.

27. Regatul Danemarcei își construiește mai degrabă interpretarea pe care o dă Regulamentului nr. 1151/2012 plecând de la perspectiva liberalizării comerțului. Înțelegem un astfel de cadru de interpretare ca fiind unul care se bazează pe logica potrivit căreia comerțul este în principiu benefic și nu trebuie, prin urmare, să fie împiedicat. Obstacolele în calea comerțului pot fi permise, însă acestea trebuie înțelese ca fiind excepția, nu regula. Ne vom referi la această perspectivă ca fiind cadrul de interpretare privind liberalizarea comerțului.

28. Această poziție daneză nu este deloc surprinzătoare. Este necesar să se rețină faptul că producția și exportul de brânză sub denumirea „Feta” exista în Danemarca încă din anii ’60[17]. Această realitate precedă înregistrarea denumirii „Feta” ca DOP din anul 2002. Se pare chiar că a existat un stimulent pentru exportul de brânză sub denumirea „Feta” ca urmare a restituirilor la export acordate de Uniune[18]. Spre deosebire de brânza „Feta”, protejată astăzi ca DOP, brânza „Feta daneză” este produsă din lapte de vacă prin utilizarea unor metode diferite de producție. Producătorii danezi concurează, alături de alți producători, la fabricarea a ceea ce vom denumi „Feta contrafăcută” cu producătorii brânzei „Feta” autentice pe piețele din țările terțe în care denumirea „Feta” nu este protejată.

29. Cele două perspective de interpretare diferite au drept rezultat diverse argumente pe care Comisia și Regatul Danemarcei le invocă în prezenta cauză și conduc la dezacordul principal cu privire la ceea ce constituie în realitate obiectul acestei cauze.

30. Din punctul de vedere al Regatului Danemarcei, prezentul litigiu se referă la intenția legiuitorului Uniunii, care, potrivit acestuia, la momentul adoptării Regulamentului nr. 1151/2012, nu intenționa să prevină exporturile de brânză „Feta contrafăcută” în țările terțe.

[17] A se vedea considerentul (11) al Regulamentului nr. 1829/2002.

[18] A se vedea considerentul (32) al Regulamentului nr. 1829/2002.

Prin urmare, acest regulament nu poate fi interpretat în sensul că interzice producătorilor danezi (sau altor producători) de brânză „Feta contrafăcută” să concureze pe piețele internaționale disponibile (cele care nu protejează denumirea „Feta”). Pentru acest motiv, Regatul Danemarcei consideră că nu avea obligația de a preveni astfel de exporturi.

31. Din punctul de vedere al Comisiei, sprijinită de Republica Elenă și de Republica Cipru în calitate de interveniente, prezentul litigiu se referă la utilizarea ilegală a denumirii „Feta” de către producătorii danezi. Potrivit punctului său de vedere, destinația produsului este irelevantă pentru stabilirea încălcării pretinse.

32. Părțile furnizează tipurile obișnuite de argumente pentru a-și justifica pozițiile, bazate pe formularea, pe contextul, pe obiectivele și pe istoricul legislației în litigiu, ținând cont de abordarea adoptată în jurisprudența Curții [19]. Vom arăta că, în cazul în care sunt înțelese în propriile lor cadre de interpretare, aceste argumente par convingătoare sau cel puțin în mare măsură convingătoare pentru fiecare parte. Acest lucru se datorează faptului că părțile selectează acele argumente care corespund cel mai bine cadrului lor respectiv de interpretare.

33. Prin urmare, în opinia noastră, ceea ce Curtea trebuie să facă în prezenta cauză nu este să analizeze argumentele și să aleagă între acestea, ci mai degrabă să aleagă între cele două cadre de interpretare. Cadrul care, în opinia Curții, corespunde cel mai bine [20] politicii care stă la baza protejării denumirilor de origine este cadrul ale cărui argumente trebuie să prevaleze.

34. Având în vedere că sunt utilizate în diferite cadre de interpretare, argumentele părților nu „concordă” întotdeauna unele cu altele. Cu toate acestea, în mod ocazional, una sau cealaltă parte furnizează argumente care se regăsesc și în cadrul de interpretare utilizat de cealaltă parte. În secțiunea următoare, vom prezenta un rezumat al celor mai pertinente argumente oferite de părți, sistematizându-le în categoriile tradiționale referitoare la modul de formulare, la context, la obiective și la istoricul legislativ, alături de cele referitoare la jurisprudența Curții [21]. Vom propune apoi punctul nostru de vedere cu privire la abordarea pe care considerăm că trebuie să o favorizeze Curtea și vom explica motivul pentru care aceasta trebuie să procedeze astfel.

35. Vom dezvălui de la bun început că ne manifestăm preferința pentru cadrul de interpretare susținut de Comisie și de interveniente. Prin urmare, vom propune Curții să accepte susținerea Comisiei potrivit căreia Regatul Danemarcei nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 13 din Regulamentul nr. 1151/2012.

[19] A se vedea în acest sens Hotărârea din 2 mai 2019, Fundación Consejo Regulador de la Denominación de Origen Protegida Queso Manchego (C-614/17, EU:C:2019:344, punctul 16).

[20] A se vedea în acest sens Dworkin, R., *Law's Empire*, Harvard University Press, Cambridge 1986. Chiar dacă suntem sceptici în legătură cu propunerea lui Dworkin referitoare la existența unei soluții juridice corecte, suntem convinși de ideea sa potrivit căreia căutarea celei mai bune soluții este unul dintre principiile care trebuie să ghideze judecătorii.

[21] Considerăm că este necesar să explicăm faptul că anumite argumente ar putea fi situate în mai mult de o categorie. În vederea simplificării, am situat astfel de argumente în categoria pe care am înțeles-o ca fiind cea mai pertinentă.

2. Sistematizarea și evaluarea argumentelor părților

a) Argumente întemeiate pe modul de redactare

36. Comisia se întemeiază pe modul de redactare a articolului 13 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1151/2012, care prevede protejarea denumirilor înregistrate împotriva *„oricărei”* utilizări comerciale directe și indirecte [22]. Aceasta se întemeiază și pe modul de redactare a articolului 13 alineatul (3) din acesta, care prevede că obligațiile statelor membre iau naștere atunci când denumirea înregistrată este utilizată pentru produse care sunt *„produse* sau comercializate în statul membru respectiv” [23]. Aceste dispoziții precizează în mod clar că, în înțelegerea Comisiei, statele membre trebuie să asigure protecția împotriva utilizării denumirilor înregistrate ca DOP în două tipuri de situații: în primul rând, atunci când produsele care utilizează astfel de denumiri sunt produse pe teritoriul lor sau, în al doilea rând, atunci când produsele care provin din alte state membre sau țări terțe care utilizează în mod ilegal denumirea înregistrată sunt comercializate pe teritoriul lor.

37. Regatul Danemarcei nu consideră că articolul 13 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1151/2012 este la fel de clar cum consideră Comisia. Acesta susține că faptul că această dispoziție se referă la produse „produse sau comercializate în statul membru respectiv” nu este suficient în sine pentru a stabili domeniul de aplicare al acestei dispoziții. Existența unei utilizări ilegale care trebuie să fie prevenită în temeiul acestei dispoziții depinde de aspectul dacă brânza este destinată să fie comercializată pe piața internă sau exportată în țările terțe. Regatul Danemarcei este de acord cu Comisia asupra faptului că protecția trebuie să fie deja acordată la momentul producției, însă numai dacă denumirea înregistrată ca DOP este utilizată în mod ilegal la momentul respectiv. Cu toate acestea, utilizarea denumirilor înregistrate pe produsele destinate exportului în țările terțe nu reprezintă o utilizare ilegală. Prin urmare, nu există nicio obligație de a preveni utilizarea denumirii „Feta” pentru brânza produsă în Danemarca, însă destinată a fi exportată în țările terțe. În ipoteza în care legiuitorul Uniunii ar fi intenționat ca exporturile în țările terțe să fie reglementate de Regulamentul nr. 1151/2012, acesta ar fi trebuit să precizeze acest lucru în mod explicit.

38. Interpretat în contextul cadrului de interpretare privind liberalizarea comerțului, un astfel de argument este convingător. Interzicerea utilizării unei denumiri sub care este comercializat un produs exportat reprezintă un obstacol în calea comerțului [24]. Prin urmare, s-ar putea accepta faptul că, în temeiul cadrului de interpretare privind liberalizarea comerțului, un astfel de obstacol nu poate fi implicit, ci trebuie să fie prevăzut în mod expres, iar, pentru a fi legal, acesta trebuie de asemenea să fie justificat și proporțional. Regatul Danemarcei își susține argumentul care impune prevederea expresă a exporturilor în țările terțe ca urmare a principiului securității juridice. Având în vedere consecințele asupra exportatorilor de brânză sub denumirea „Feta”, susține Regatul Danemarcei, interzicerea unor astfel de exporturi trebuie să reiasă în mod clar, în temeiul dispozițiilor Regulamentului nr. 1151/2012.

[22] Sublinierea noastră.

[23] Sublinierea noastră.

[24] În prima cauză referitoare la „Feta”, care avea ca obiect măsuri grecești care împiedicau comercializarea brânzei provenite din Danemarca purtând denumirea „Feta”, avocatul general Ruiz-Jarabo Colomer a considerat că astfel de măsuri reprezentau un obstacol în calea liberei circulații a mărfurilor și, prin urmare, erau prevăzute de norme ale Uniunii de interzicere a măsurilor cu efect echivalent privind importurile (ceea ce constituie în prezent articolul 34 TFUE). Avocatul general a considerat însă că astfel de măsuri, chiar dacă reprezintă un obstacol în calea comerțului, ar putea fi justificate prin protecția proprietății industriale și comerciale. A se vedea nota de subsol 11 din prezentele concluzii.

39. În încercarea de a aborda astfel de argumente din perspectiva cadrului de interpretare privind liberalizarea comerțului, Comisia susține că interpretarea sa, potrivit căreia utilizarea denumirii „Feta” trebuie prevenită și în cazul în care produsul este destinat exportului în țările terțe, nu reprezintă o interdicție cu privire la export, întrucât producătorii danezi pot exporta în continuare brânză, însă pur și simplu nu o pot denumi „Feta”. Cu toate acestea, chiar dacă nu reprezintă o interdicție la export, interdicția utilizării acestei denumiri rămâne un obstacol în calea exporturilor. Prin urmare, din perspectiva cadrului de interpretare privind liberalizarea comerțului, argumentul Comisiei nu este convingător.

40. Cu toate acestea, răspunzând din perspectiva propriului său cadru de interpretare, Comisia caracterizează excluderea Regatului Danemarcei de la exporturile către țările terțe ca fiind o încercare de a introduce o derogare de la modul de formulare a Regulamentului nr. 1151/2012. Această formulare, din perspectiva cadrului de interpretare privind proprietatea intelectuală, interzice în mod clar orice utilizare a denumirilor înregistrate ca DOP-uri. Prin urmare, o excludere explicită a exporturilor către țările terțe pare superfluă din această perspectivă.

b) Argumente întemeiate pe context

41. Potrivit jurisprudenței Curții, aprecierea regimului și contextului general al unei dispoziții de drept al Uniunii cuprinde printre altele alte dispoziții ale aceleiași măsuri, împreună cu alte măsuri care sunt conexe sau legate într-un mod substanțial de măsura respectivă [25]. Ambele părți se întemeiază pe alte dispoziții ale Regulamentului nr. 1151/2012, precum și pe alte măsuri conexe ale Uniunii în susținerea pozițiilor lor.

42. Mai precis, Regatul Danemarcei susține că considerentele (20) și (27) ale Regulamentului nr. 1151/2012, care impun mecanisme de protecție a denumirilor de origine din Uniune la nivel internațional prin intermediul Organizației Mondiale a Comerțului (denumită în continuare „OMC”) și prin semnarea de acorduri internaționale bilaterale sau multilaterale [26], sunt inutile în cazul în care Regulamentul nr. 1151/2012 se referă la exporturi. În schimb, Comisia este de părere că aceleași considerente nu pot fi interpretate în sensul că acordurile internaționale ar fi necesare pentru a asigura faptul că producătorii din Uniune nu subminează eforturile Uniunii de a proteja DOP-urile la nivel internațional. Astfel de acorduri sunt necesare pentru a proteja producătorii de produse din Uniune înregistrate ca DOP de produsele contrafăcute introduse pe piețele străine de către producătorii străini. Potrivit Comisiei, interpretarea dată de Regatul Danemarcei acestor considerente contravine scopului acestora și încurajează statele membre să submineze astfel de acorduri.

43. Republica Cipru, sprijinind Comisia în ceea ce privește cadrul său de interpretare privind proprietatea intelectuală, invocă articolul 13 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1151/2012. Această dispoziție prevede că DOP-urile nu devin generice. Republica Cipru observă că această dispoziție nu se limitează la teritoriul Uniunii.

[25] A se vedea de exemplu Hotărârea din 2 mai 2019, Fundación Consejo Regulador de la Denominación de Origen Protegida Queso Manchego (C-614/17, EU:C:2019:344, punctele 23-28).

[26] Considerentul (20) al Regulamentului nr. 1151/2012 prevede, în partea relevantă: „Ar trebui să se ia măsuri pentru dezvoltarea denumirilor de origine și a indicațiilor geografice la nivelul [UE] și pentru a se promova stabilirea unor mecanisme de protecție a acestora în țările terțe în cadrul Organizației Mondiale a Comerțului (OMC) sau prin acorduri bilaterale sau multilaterale, contribuindu-se astfel la recunoașterea calității produselor și a modelului de producție al acestora ca un factor care aduce valoare adăugată”. În plus, considerentul (27) al Regulamentului nr. 1151/2012 precizează că Uniunea „negociază, împreună cu partenerii săi comerciali, acorduri internaționale, printre care acorduri care prevăd protecția denumirilor de origine și a indicațiilor geografice”, și că, pentru a asigura protecția și controlul utilizării denumirilor respective, aceste denumiri pot fi introduse în registrul DOP-urilor și al IGP-urilor.

44. Având în vedere contextul mai larg, Regatul Danemarcei invocă alte măsuri ale Uniunii referitoare la protecția denumirilor de origine și a indicațiilor geografice în ceea ce privește vinurile, băuturile spirtoase și produsele vitivinicole aromatizate. Acesta subliniază că aceste măsuri cuprind dispoziții care se referă în mod expres la exporturile către țările terțe [27]. Prin urmare, prin omiterea unei astfel de referiri exprese în Regulamentul nr. 1151/2012, legiuitorul Uniunii a intenționat în mod evident să nu reglementeze exporturile în țările terțe. Cu toate acestea, potrivit Comisiei și intervenientelor, menționarea expresă a unor astfel de exporturi în cuprinsul respectivelor măsuri poate fi explicată prin domeniul de aplicare mai larg al acestora din urmă. Spre deosebire de Regulamentul nr. 1151/2012, aceste măsuri reglementează și cerințele referitoare la produs. În plus, referirile la exporturile către țările terțe nu sunt menționate în secțiunile relevante privind indicațiile geografice [28]. Aceasta conduce la concluzia că faptul că exporturile către țările terțe sunt menționate în mod expres în aceste măsuri nu poate fi utilizat ca un argument potrivit căruia lipsa unei astfel de mențiuni în Regulamentul nr. 1151/2012 înseamnă că acesta nu se aplică unor astfel de exporturi.

45. Trecând la abordarea cadrului de interpretare privind proprietatea intelectuală, Regatul Danemarcei susține că alte măsuri ale Uniunii în domeniul drepturilor de proprietate intelectuală cuprind dispoziții explicite privind exporturile către țările terțe [29]. În cazul în care Regulamentul nr. 1151/2012 s-ar aplica exporturilor către țările terțe, acesta ar fi trebuit să menționeze acest aspect.

46. În ceea ce privește contextul mai larg, Comisia invocă Regulamentul nr. 608/2013 [30], care prevede protecția uniformă a drepturilor de proprietate intelectuală (inclusiv a DOP-urilor) în cadrul procedurilor vamale, inclusiv atunci când acestea sunt destinate exportului în țările terțe. Potrivit acestui regulament, mărfurile care încalcă drepturile de proprietate intelectuală pot fi de exemplu distruse de autoritățile vamale. Acest lucru ar putea include DOP-urile false destinate exportului, ceea ce reprezintă un argument în sprijinul interdicției utilizării denumirilor înregistrate pe produsele fabricate în Uniune și destinate exportului în țările terțe.

[27] În ceea ce privește vinurile, a se vedea în special articolul 89, articolul 119 alineatul (1) și articolul 122 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1308/2013. În ceea ce privește băuturile spirtoase, a se vedea articolul 1 alineatul (2) și considerentul (7) al Regulamentului 2019/787. În ceea ce privește produsele vitivinicole aromatizate, a se vedea Regulamentul nr. 251/2014, articolul 1 alineatul (3) și considerentul (6).

[28] În ceea ce privește vinurile, a se vedea articolele 93-111 din Regulamentul nr. 1308/2013. În ceea ce privește băuturile spirtoase, a se vedea articolele 21-42 din Regulamentul 2019/787. În ceea ce privește produsele vitivinicole aromatizate, prin modificările introduse prin Regulamentul 2021/2117, dispozițiile referitoare la protecția indicațiilor geografice ale acestor produse au fost introduse în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 1151/2012 [a se vedea Regulamentul 2021/2117, articolul 3 și considerentul (77)]. Dispozițiile Regulamentului nr. 251/2014 vizează în prezent doar definirea, descrierea, prezentarea și etichetarea produselor vitivinicole aromatizate, referirile la exporturile către țările terțe rămânând neschimbate.

[29] După cum a indicat Regatul Danemarcei, printre astfel de măsuri se numără printre altele articolul 19 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 6/2022 al Consiliului din 12 decembrie 2001 privind desenele și modelele industriale comunitare (JO 2002, L 3, p. 1, Ediție specială, 13/vol. 39, p. 14); articolul 10 alineatul (3) litera (c), articolul 11 litera (b) și articolul 16 alineatul (5) litera (b) din Directiva (UE) 2015/2436 a Parlamentului European și a Consiliului din 16 decembrie 2015 de apropiere a legislațiilor statelor membre cu privire la mărci (JO 2015, L 336, p. 1); articolul 9 alineatul (3) litera (c), articolul 10 litera (b) și articolul 18 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul (UE) 2017/1001 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 iunie 2017 privind marca Uniunii Europene (JO 2017, L 154, p. 1).

[30] Regulamentul (UE) nr. 608/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 iunie 2013 privind asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală de către autoritățile vamale și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1383/2003 al Consiliului (JO 2013, L 181, p. 15).

c) Argumente întemeiate pe obiective

47. Fiecare act legislativ al Uniunii are sau cel puțin ar putea fi înțeles ca având mai multe obiective. Regulamentul nr. 1151/2012 enumeră mai multe obiective în cuprinsul articolului 1 alineatul (1) și al articolului 4 din acesta. Așadar, în funcție de diferitele cadre de interpretare, părțile subliniază obiectivele urmărite de acest regulament, raportându-se fie la protecția consumatorilor, fie la protecția proprietății intelectuale.

48. Regatul Danemarcei pune accentul pe obiectivul de asigurare a unei informări corecte a consumatorilor. Prin urmare, acesta invocă articolul 1 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1151/2012, care prevede că unul dintre obiectivele acestui regulament este de a-i ajuta pe producători să informeze consumatorii cu privire la caracteristicile produselor. Potrivit Regatului Danemarcei, atunci când este interpretat în lumina considerentelor (2), (29) și (40) din Regulamentul nr. 1151/2012 [31], este clar că acest regulament are în vedere consumatorii de pe piața internă. Întrucât produsele comercializate în afara Uniunii nu transmit informații cu privire la produse către consumatorii de pe piața internă, a interpreta Regulamentul nr. 1151/2012 în sensul că se referă la exporturile către țările terțe nu contribuie la atingerea obiectivului acestuia.

49. Comisia neagă faptul că unicul sau chiar principalul obiectiv al Regulamentului nr. 1151/2012 îl constituie protecția consumatorilor Uniunii. În schimb, Comisia susține că printre obiectivele cele mai importante ale Regulamentului nr. 1151/2012 se numără protecția titularilor drepturilor de proprietate intelectuală bazate pe DOP-uri. Drepturile acestora sunt protejate doar dacă Regulamentul nr. 1151/2012 este interpretat ca fiind aplicabil și exporturilor către țările terțe. O astfel de protecție servește la garantarea concurenței loiale pentru producătorii de produse înregistrate ca DOP-uri. Acest lucru este conform cu obiectivele politicii agricole comune „de asigurare a unui nivel de trai echitabil pentru populația agricolă, în special prin majorarea venitului individual al lucrătorilor din agricultură”, astfel cum se prevede la articolul 39 TFUE. Comisia subliniază că temeiul juridic al Regulamentului nr. 1151/2012 îl constituie, alături de articolul 118 TFUE privind drepturile de proprietate intelectuală, articolul 43 alineatul (2) TFUE, care prevede competența Uniunii de a adopta măsuri pentru realizarea obiectivelor politicii agricole comune.

50. În plus, Regatul Danemarcei invocă articolul 1 alineatul (1) litera (d) din Regulamentul nr. 1151/2012, menționând drept unul dintre obiective integritatea pieței interne. Acesta înțelege dispoziția menționată în sensul că Regulamentul nr. 1151/2012 privește piața internă, și nu piețele țărilor terțe. Comisia răspunde acestor argumente afirmând că obiectivul de apărare a integrității pieței interne este de fapt compromis de utilizarea ilegală a DOP-urilor înregistrate în Uniune pe piețele țărilor terțe.

[31] Considerentul (2) al Regulamentului nr. 1151/2012 prevede: „[c]etățenii și consumatorii din Uniune solicită din ce în ce mai frecvent atât produse de calitate, cât și produse tradiționale, fiind preocupați de asemenea de menținerea diversității producției agricole în Uniune. Această situație generează o cerere de produse agricole sau alimentare cu anumite caracteristici identificabile, în special în ceea ce privește originea geografică a acestora”. În partea relevantă, considerentul (29) al acestui regulament prevede că „[d]enumirile incluse în registru ar trebui protejate, astfel încât să se asigure utilizarea corectă a acestora și să se prevină practicile care ar putea induce în eroare consumatorii”. În plus, considerentul (40) al acestuia prevede: „[p]entru a proteja denumirile înregistrate împotriva utilizării abuzive sau a practicilor înșelătoare pentru consumatori, utilizarea denumirilor ar trebui să facă obiectul unei rezervări”.

d) Argumente întemeiate pe istoricul legislativ

51. Regatul Danemarcei susține că, în cursul procesului legislativ, Parlamentul a propus introducerea unui paragraf suplimentar în cuprinsul articolului 13 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1151/2012, astfel cum acesta a fost propus inițial[32]. Modificarea propusă are următorul conținut: „[p]entru a preveni comercializarea în Uniune *sau exportul către țările terțe* de produse care nu sunt etichetate în conformitate cu prezentul regulament, Comisia este împuternicită să adopte acte delegate în conformitate cu articolul 53 privind definirea acțiunilor care trebuie puse în aplicare de statele membre în acest sens”[33]. Această modificare nu a fost însă inclusă în versiunea finală a Regulamentului nr. 1151/2012. Întrucât legiuitorul Uniunii a luat în considerare exporturile către țările terțe, însă nu le-a inclus în textul final, Regatul Danemarcei concluzionează că domeniul de aplicare al acestui regulament nu include astfel de exporturi.

52. Comisia explică faptul că modificarea în cauză nu a fost inclusă în versiunea finală a Regulamentului nr. 1151/2012 nu pentru că menționa exporturile, ci mai degrabă pentru că propunea acordarea de competențe de delegare Comisiei.

53. Regatul Danemarcei invocă în plus avizul Comitetului Regiunilor cu privire la propunerea Comisiei[34]. Una dintre secțiunile acestuia dedicate recomandărilor în materie de politică se referea la „protecția și promovarea calității în comerțul internațional”. În respectivul context, Comitetul Regiunilor a solicitat „adoptarea de măsuri specifice pentru a evita vânzarea în interiorul Uniunii *sau exportul către țările care nu sunt membre ale Uniunii* de produse a căror etichetare nu respectă legislația care reglementează calitatea produselor agricole ale Uniunii”[35]. Din faptul că formularea referitoare la exporturi nu s-a reflectat în textul final al Regulamentului nr. 1151/2012, Regatul Danemarcei a dedus că legiuitorul Uniunii a decis să nu includă exporturile către țările terțe în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 1151/2012. Comisia explică însă faptul că, în realitate, propunerea de modificare a Parlamentului a fost cea prin intermediul căreia articolul 13 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1151/2012 prevede obligația statelor membre de a preveni sau opri utilizarea ilegală a DOP-urilor și a IGP-urilor care sunt „produse sau comercializate în statul membru respectiv”. Din această secțiune a avizului Comitetului Regiunilor nu se poate, așadar, deduce că exporturile către țările terțe nu erau destinate să intre sub incidența Regulamentului nr. 1151/2012.

e) Argumente întemeiate pe jurisprudența Curții

54. Regatul Danemarcei invocă Hotărârea din 10 decembrie 2002, British American Tobacco (Investments) și Imperial Tobacco[36]. Această cauză a luat naștere ca urmare a unei cereri de pronunțare a unei hotărâri preliminare privind interpretarea și validitatea unei directive a Uniunii referitoare la fabricarea, la prezentarea și la vânzarea produselor din tutun. Curtea a

[32] A se vedea Comisia Europeană, Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind sistemele din domeniul calității produselor agricole, COM(2010) 733 final, 10 decembrie 2010. Formularea propusă inițial a articolului 13 alineatul (3) din propunerea respectivă era următoarea: „[s]tatele membre iau măsuri administrative sau judiciare adecvate pentru a preveni sau a evita orice utilizare ilegală a denumirilor de origine protejate și a indicațiilor geografice protejate, astfel cum acestea sunt menționate la alineatul (1), în special la cererea unei grupări de producători, astfel cum se prevede la articolul 42 punctul (a)”.

[33] A se vedea raportul Parlamentului European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului din domeniul calității produselor agricole, proiectul de rezoluție legislativă al Parlamentului European, A7-0266/2011, 12 iulie 2011, amendamentul 55. Sublinierea noastră.

[34] A se vedea secțiunea C din avizul Comitetului Regiunilor pe tema „Pentru o politică europeană ambițioasă în favoarea sistemelor din domeniul calității produselor agricole”, 12 mai 2011 (JO 2011, C 192, p. 28) (denumit în continuare „avizul Comitetului Regiunilor”).

[35] A se vedea punctul 24 din avizul Comitetului Regiunilor, menționat la nota de subsol 34 din prezentele concluzii. Sublinierea noastră.

[36] C-491/01, EU:C:2002:741 (denumită în continuare Hotărârea BAT”), punctele 203-217.

statuat printre altele că articolul 7 din respectiva directivă, care se referea la descrierile produsului, se aplica doar țigărilor comercializate pe teritoriul Uniunii, nu și celor exportate în țările terțe. Regatul Danemarcei subliniază că Curtea a ajuns la această concluzie întemeindu-se pe contextul și pe obiectivele directivei respective pentru a concluziona dacă legiuitorul Uniunii intenționa să extindă această dispoziție la exporturile către țările terțe. La rândul său, Comisia consideră că contextul pronunțării Hotărârii BAT a fost diferit de cel al prezentei cauze, întrucât directiva în discuție în această hotărâre avea ca obiect îmbunătățirea funcționării pieței interne, în timp ce prezenta cauză se referă la încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală recunoscute de dreptul Uniunii.

55. Pentru a-și susține argumentul potrivit căruia legiuitorul Uniunii era obligat să precizeze în mod explicit exporturile către țările terțe pentru ca acestea să intre în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 1151/2012, Regatul Danemarcei se întemeiază și pe Hotărârea din 24 septembrie 2019, Google (Întinderea teritorială a dreptului la dezindexare) [37]. Respectiva cauză avea ca obiect întinderea teritorială a dreptului la dezindexare și posibilele efecte extrateritoriale ale Directivei 95/46 [38] și ale succesorului acesteia, Regulamentul 2016/679 [39]. Curtea a constatat că nu rezulta că legiuitorul Uniunii ar fi intenționat să impună unui operator, precum Google, o obligație de dezindexare care să depășească teritoriul statelor membre. Prin urmare, dispozițiile relevante ale Directivei 95/46 și ale Regulamentului 2016/679 nu s-au aplicat în afara teritoriului Uniunii. Comisia răspunde afirmând că Hotărârea Google se referea la posibila aplicare extrateritorială a dreptului Uniunii. În prezenta cauză, după cum explică aceasta, Comisia nu încearcă însă să aplice legislația Uniunii unei țări terțe. Cauza privește doar aplicarea Regulamentului nr. 1151/2012 chiar pe teritoriul Uniunii. Prin urmare, Hotărârea Google este irelevantă pentru prezenta cauză.

f) Concluzie provizorie

56. În opinia noastră, niciunul dintre aceste argumente, indiferent dacă se referă la formularea, la contextul, la obiectivele sau la istoricul legislativ al Regulamentului nr. 1151/2012, nu este concludent, astfel încât să indice alegerea uneia dintre cele două interpretări opuse. Prin urmare, este necesar să se aleagă între cele două cadre de interpretare și să se susțină acele argumente care justifică soluția oferită de cadrul ales.

3. Regulamentul nr. 1151/2012 trebuie interpretat în sensul că interzice exportul de brânză „Feta contrafăcută” în țările terțe

57. După cum am precizat de la bun început, susținem și propunem Curții să accepte interpretarea Comisiei potrivit căreia Regulamentul nr. 1151/2012 se aplică și produselor fabricate în statele membre, însă destinate exportului în țările terțe.

58. Am ajuns la această concluzie pentru două motive principale. În primul rând, o astfel de soluție poate fi justificată în contextul ambelor cadre de interpretare, și anume în cel al cadrelor privind proprietatea intelectuală și liberalizarea comerțului. În schimb, interpretarea potrivit

[37] C-507/17, EU:C:2019:772 (denumită în continuare „Hotărârea Google”), punctele 53-65.

[38] Directiva 95/46/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 octombrie 1995 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date (JO 1995, L 281, p. 31, Ediție specială, 13/vol. 17, p. 10).

[39] Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor) (JO 2016, L 119, p. 1) și rectificarea la acesta (JO 2018, L 127, p. 2).

căreia Regulamentul nr. 1151/2012 nu se aplică produselor care poartă denumiri înregistrate și care sunt destinate exportului în țările terțe nu poate fi valabilă decât în contextul cadrului de interpretare privind liberalizarea comerțului. În al doilea rând, în măsura în care intenția lipsită de echivoc a legiuitorului Uniunii ar putea vreodată exista și ar putea fi „identificată”, considerăm că interpretarea propusă se potrivește cel mai bine cu modul în care înțelegem intenția legiuitorului Uniunii care stă la baza protecției denumirilor de origine și a indicațiilor geografice.

59. În ceea ce privește primul motiv pe care îl invocăm, comerțul liber este, fără îndoială, una dintre valorile respectate de ordinea juridică a Uniunii. Cu toate acestea, liberalizarea comerțului nu a reprezentat cu siguranță unica și nici măcar cea mai importantă forță motivantă. Începând cu jurisprudența timpurie, Curtea a recunoscut că interesele privind liberul schimb trebuie să fie echilibrate cu alte interese[40]. Este adevărat că, atunci când este întreprinsă în contextul cadrului de interpretare al liberalizării comerțului, analiza juridică a normelor pleacă de la premisa că obstacolele în calea comerțului sunt interzise. Cu toate acestea, un obstacol poate fi considerat acceptabil, cu condiția ca acesta să fie justificat de alte interese în afara comerțului, cum ar fi protecția mediului, protecția consumatorilor sau protecția proprietății intelectuale, pentru a numi doar câteva, precum și proporțional cu acestea.

60. Protecția denumirilor de origine și a indicațiilor geografice este, fără îndoială, importantă din punctul de vedere al comerțului. Potrivit unor studii recente[41], acest regim are o valoare economică semnificativă pentru Uniune, cuprinzând vânzări estimate la peste 77 de miliarde de euro în anul 2017, o parte considerabilă din vânzările efectuate în afara Uniunii reprezentând 22 %. Prin urmare, acesta creează importante oportunități comerciale pentru producătorii de produse care sunt înregistrate ca DOP-uri. Pe de altă parte, aceste oportunități, create prin intermediul protecției drepturilor lor, dau naștere la obstacole comerciale pentru alți producători. Interdicția utilizării denumirii „Feta” pentru produsele introduse pe piețele țărilor terțe reprezintă un obstacol în calea exporturilor. Argumentul Comisiei potrivit căruia o astfel de interdicție nu reprezintă o interdicție de export, întrucât brânza poate fi comercializată sub o altă denumire, nu are nicio importanță. Un obstacol în calea exporturilor în țările terțe există deja atunci când exporturile sunt mult îngreunate.

61. Cu toate acestea, obstacolele în calea comerțului, create atât de legislația națională, cât și de cea a Uniunii, pot fi permise dacă acestea sunt justificate. Am fi de acord cu Regatul Danemarcei că justificarea întemeiată pe protecția consumatorilor (care permite obținerea de informații credibile cu privire la produs) nu ar respecta deja criteriul caracterului adecvat, mai ales dacă consumatorii care trebuie protejați sunt cei de pe piața internă. „Feta contrafăcută” exportată nu poate dezinforma acești consumatori, întrucât aceștia nu sunt prezenți pe piețele țărilor terțe. Prin urmare, obstacolul în calea comerțului care ia naștere ca urmare a interpretării potrivit căreia Regulamentul nr. 1511/2012 se aplică și exportului de produse în țările terțe nu poate fi justificat prin preocupări legate de protecția consumatorilor.

62. Cu toate acestea, considerăm că interdicția privind exportul în țările terțe de brânză „Feta contrafăcută” produsă pe teritoriul Uniunii poate fi justificată prin motive întemeiate pe protecția drepturilor de proprietate intelectuală. Chiar dacă Uniunea nu poate reglementa piețele țărilor terțe prin propria legislație și, prin urmare, produsele din Uniune înregistrate ca DOP-uri

[40] Pentru a da un exemplu clasic, deja în Hotărârea din 20 februarie 1979, Rewe-Zentral (Cassis de Dijon) (120/78, EU:C:1979:42), Curtea a extins lista posibilelor justificări pentru menținerea obstacolelor în calea comerțului în comparație cu cea prevăzută de tratate și a lăsat această listă deschisă.

[41] A se vedea de exemplu Comisia Europeană, *Study on economic value of EU quality schemes, geographical indications (GIs) and traditional specialities guaranteed (TSGs)*, Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg, 2021.

pot fi expuse concurenței din partea produselor contrafăcute pe respectivele piețe, participarea produselor contrafăcute produse în Uniune înrăutățește în continuare poziția concurențială a produselor autentice înregistrate ca DOP-uri pe astfel de piețe. Interdicția exporturilor în țările terțe de brânză denumită „Feta daneză”, produsă în Danemarca, intră sub incidența competențelor legislative ale Uniunii [42], în timp ce de exemplu interdicția vânzării de brânză „Feta Wisconsin” [43] pe piața Statelor Unite nu intră sub incidența acestor competențe. În opinia noastră, nu este disproporționat ca Uniunea să facă tot ceea ce poate pentru a apăra poziția concurențială a producătorilor de produse înregistrate ca DOP-uri din Uniune. Pentru acest motiv, lipsa protecției produselor înregistrate ca DOP-uri din Uniune pe piețele țărilor terțe nu poate fi utilizată drept argument pentru a susține că interpretarea Regulamentului nr. 1151/2012 în sensul că se referă la exporturile în țările terțe nu respectă criteriul proporționalității, atunci când protecția proprietății intelectuale este furnizată drept justificare. Prin urmare, interpretarea Regulamentului nr. 1151/2012 care interzice exporturile de brânză „Feta contrafăcută” în țările terțe pare că poate fi susținută chiar și în contextul cadrului de interpretare privind liberalizarea comerțului.

63. Acestea fiind spuse și trecând la abordarea celui de al doilea motiv pe care îl invocăm, considerăm de asemenea că cadrul de interpretare privind proprietatea intelectuală explică în mod adecvat intenția legislativă care stă la baza adoptării Regulamentului nr. 1151/2012. Potrivit acestui cadru de interpretare, scopul DOP-urilor ca drepturi de proprietate intelectuală este acela de a permite o concurență loială producătorilor de produse înregistrate ca DOP în schimbul eforturilor lor de a menține și de a garanta calitatea superioară a produselor lor. Acest lucru permite supraviețuirea activităților comerciale tradiționale și asigură diversitatea produselor pe piață. Așadar, o astfel de perspectivă ia în considerare și alte interese în afara celor economice, care fac de asemenea parte din percepția cetățenilor Uniunii cu privire la ceea ce reprezintă o bună calitate a vieții [44].

64. Un indiciu al „voinței legiuitorului”, care poate fi verificat în mod obiectiv în dreptul Uniunii, îl constituie alegerea temeiului juridic pentru adoptarea unei măsuri. Regulamentul nr. 1151/2012 a fost adoptat pe baza dublului temei juridic al articolului 43 alineatul (2) TFUE și al articolului 118 TFUE. Aceasta indică faptul că principala idee care stă la baza acestui regulament constă în îmbunătățirea situației producătorilor agricoli din Uniune prin asigurarea protecției proprietății intelectuale a produselor care implică modalități tradiționale de producție, care sunt practicate în anumite zone geografice și care au legătură cu acestea din urmă. Limba franceză deține un cuvânt utilizat pentru a descrie această legătură specială între calitatea produselor și originea lor geografică – *terroir* [45].

[42] După cum s-a explicat deja, Regatul Danemarcei nu contestă existența unei astfel de competențe. Acesta susține doar că aceasta nu s-a exercitat la momentul adoptării Regulamentului nr. 1151/2012.

[43] Această denumire este inventată.

[44] A se vedea în acest sens Davies, G., „Free Movement, the Quality of Life and the Myth that the Court Balances Interests”, în Koutrakos, P., și alții (ed.), *Exceptions from EU Free Movement Law: Derogation, Justification and Proportionality*, Hart Publishing, Oxford, 2016, p. 214.

[45] Ideea contemporană de protecție a indicațiilor geografice ca drepturi de proprietate intelectuală își are rădăcinile în noțiunea de *terroir* din limba franceză, care a fost dezvoltată în legătură cu vinul. Aceasta își are originile în încercările de a preveni frauda pe piața vinurilor din Franța după distrugerea podgoriilor de filoxeră. A se vedea Calboli, I., „Geographical Indications between Trade, Development, Culture, and Marketing: Framing a Fair(er) System of Protection in the Global Economy?”, în Calboli, I., și Wee Loon, N.-L. (ed.), *Geographical Indications at the Crossroads of Trade, Development, and Culture*: *Focus on Asia-Pacific*, Cambridge University Press, Cambridge, 2017, p. 3. De asemenea, a se vedea, de exemplu, Chaisse, J. și alții (ed.), *Wine Law and Policy: From National Terroirs to a Global Market*, Brill Nijhoff, Leiden, 2021; Zappalaglio, A., *The Transformation of EU Geographical Indications Law: The Present, Past and Future of the Origin Link*, Routledge, Londra, 2021.

65. Începând din anii ’70, Uniunea instituie o serie de măsuri care reglementează și protejează anumite tipuri de produse care beneficiază de denumiri de origine sau de indicații geografice, precum și condițiile de acordare, de protecție și de control ale acestora [46]. Pe lângă produsele agricole și alimentare, aceste măsuri vizează și vinurile, băuturile spirtoase și produsele vitivinicole aromatizate. Regulamentul nr. 1151/2012 reprezintă un instrument juridic-cheie în cadrul acestui sistem [47].

66. Regulamentul nr. 1151/2012 instituie un sistem uniform și exhaustiv de protecție a denumirilor de origine și a indicațiilor geografice pentru produsele agricole și alimentare [48]. Acesta reglementează o procedură de înregistrare a unor astfel de produse la nivelul Uniunii, astfel încât protecția acestora să fie garantată în orice stat membru [49].

67. Specificul DOP-urilor, precum și al altor indicații geografice protejate, ca tip de drept de proprietate intelectuală în Uniune, este acela că, spre deosebire de alte drepturi de proprietate intelectuală, în mod special cel privind mărcile comerciale [50], se bazează pe un control public, nu doar pe un control privat [51]. Acesta este motivul pentru care Regulamentul nr. 1151/2012 obligă statele membre să prevină sau să oprească utilizarea ilegală a denumirilor înregistrate ca DOP-uri. Utilizarea controlului public poate fi înțeleasă în contextul în care protecția DOP-urilor în Uniune s-a dezvoltat ca mijloc de a proteja și de a garanta un venit echitabil producătorilor tradiționali care nu ar avea în mod necesar cunoștințe (sau mijloace de finanțare) pentru protejarea drepturilor lor prin intermediul unui control privat.

68. Această idee nu este susținută la nivel global. Țări terțe precum Canada și Statele Unite au optat pentru protejarea calității produselor prin noțiunea de mărci comerciale (inclusiv prin aceea de mărci comerciale colective) [52].

69. Legislația internă a Uniunii nu poate reglementa piețele țărilor terțe pentru a garanta același nivel de protecție a DOP-urilor din Uniune ca cel de care se bucură acestea pe piața internă. Acest lucru este posibil doar prin intermediul negocierilor la nivel multilateral (OMC sau Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale) sau bilateral. Acesta este motivul pentru care Uniunea, ca parte a politicii sale mai ample de protecție a produselor legate de originea lor geografică, adoptă măsuri la nivel internațional în vederea negocierii de acorduri care vor oferi

[46] A se vedea, în această privință, Hotărârea din 25 octombrie 2017, Comisia/Consiliul (Acordul de la Lisabona revizuit) (C-389/15, EU:C:2017:798, punctul 15).

[47] A se vedea în plus, de exemplu, Kireeva, I, „The new European Regulation on Quality Schemes for Agricultural Products and Foodstuffs”, în McMahon, J. A. și Cardwell, M. N. (ed.), *Research Handbook on EU Agricultural Law*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham, 2015, p. 285; Nathon, N., „The Protection of Geographical Indications for Agricultural Products in the European Union”, în Sundara Rajan, M. T. (ed.), *The Cambridge Handbook of Intellectual Property in Central and Eastern Europe*, Cambridge University Press, Cambridge, 2019, p. 349.

[48] A se vedea în această privință Hotărârea din 8 septembrie 2009, Budějovický Budvar (C-478/07, EU:C:2009:521, punctul 114), și Hotărârea din 22 decembrie 2010, Bayerischer Brauerbund (C-120/08, EU:C:2010:798, punctul 59).

[49] A se vedea, în această privință, Hotărârea din 9 iunie 1998, Chiciak și Fol (C-129/97 și C-130/97, EU:C:1998:274, punctele 25 și 26), și Hotărârea din 8 septembrie 2009, Budějovický Budvar (C-478/07, EU:C:2009:521, punctul 107).

[50] De asemenea, Curtea a statuat că indicațiile geografice și mărcile urmăresc obiective diferite. A se vedea Hotărârea din 20 septembrie 2017, The Tea Board/EUIPO (C-673/15 P-C-676/15 P, EU:C:2017:702, punctul 62).

[51] A se vedea în acest sens Concluziile prezentate de avocatul general Pitruzzella în cauza Syndicat interprofessionnel de défense du fromage Morbier (C-490/19, EU:C:2020:730, punctul 29).

[52] În ceea ce privește diferențele dintre abordarea Uniunii și cea a Statelor Unite sau a Canadei cu privire la protecția indicațiilor geografice, a se vedea de exemplu Matthews, A., „What Outcome to Expect on Geographical Indications in the TTIP Free Trade Agreement Negotiations with the United States?” și O’Connor, B., „The Legal protection of GIs in TTIP: Is there an Alternative to the CETA Outcome”, în Arfini, F. (ed.), *Intellectual Property Rights for Geographical Indications. What is at Stake in the TTIP?*, Cambridge Scholars Publishing, Newcastle upon Tyne, 2016, p. 1 și p. 19.

cel mai larg nivel posibil de protecție a indicațiilor geografice, inclusiv a DOP-urilor [53]. Eforturile Uniunii de asigurare a protecției și pe piețele țărilor terțe sunt prevăzute în mod clar ca obiectiv politic în preambulul Regulamentului nr. 1151/2012 [54]. O astfel de politică este evidentă în cadrul negocierilor, mai mult sau mai puțin reușite, ale acordurilor încheiate cu țări precum Canada, Statele Unite, China sau Singapore [55], precum și în contextul eforturilor depuse de Uniune la nivel internațional multilateral [56].

70. Eforturile Uniunii de asigurare a unei protecții adecvate a DOP-urilor Uniunii pe piețele țărilor terțe sunt justificate și prin valoarea culturală și economică semnificativă pe care o astfel de protecție o are pentru comunitățile locale [57].

71. Există, așadar, o trasabilitate a acțiunilor Uniunii care formează o politică credibilă și coerentă a acesteia, care are ca obiectiv asigurarea celui mai înalt nivel posibil de protecție a produselor din Uniune, a căror calitate poate fi recunoscută prin legătura lor cu o zonă geografică delimitată, ceea ce poate crește competitivitatea producătorilor unor astfel de produse.

72. Această politică militează în favoarea interpretării domeniului de aplicare al Regulamentului nr. 1151/2012 ca incluzând interzicerea exporturilor de produse contrafăcute înregistrate ca DOP-uri pe piețele țărilor terțe. După cum au subliniat Republica Elenă și Republica Cipru, ar fi într-adevăr ilogic ca Uniunea să negocieze acorduri internaționale cu țări terțe pentru a le impune acestora să adopte măsuri de prevenire a producției de produse care poartă în mod ilegal denumiri înregistrate și, în același timp, să tolereze o astfel de practică pe propriul său teritoriu în ceea ce privește propriile produse.

73. În plus, prezența produselor contrafăcute care poartă DOP-uri și care sunt produse în Uniune pe piețele țărilor terțe contribuie la percepția denumirilor lor ca fiind generice. Acest lucru îngreunează la rândul său asigurarea de către Uniune prin intermediul negocierilor a protecției acestora pe astfel de piețe. Articolul 13 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1151/2012, care prevede că DOP-urile nu trebuie să devină generice, ar putea fi într-adevăr utilizat, astfel cum a propus Republica Cipru [58], pentru a susține poziția potrivit căreia Regulamentul nr. 1151/2012 se aplică exporturilor în țările terțe.

74. Prin urmare, atunci când este încadrată în politica globală a Uniunii care vizează protecția DOP-urilor ca tip special de drept de proprietate intelectuală pe piața internă și pe piețele țărilor terțe, interpretarea Regulamentului nr. 1151/2012 în sensul că acesta interzice exporturile de produse care utilizează ilegal denumiri înregistrate chiar și în țările terțe în care o astfel de protecție nu este (încă) acordată pare a fi o opțiune credibilă. Aceasta pare a fi interpretarea care reflectă voința legiuitorului Uniunii.

[53] În ceea ce privește enumerarea acordurilor internaționale relevante încheiate de Uniune, care protejează denumirea „Feta” în țările terțe, a se vedea registrul GIview, disponibil la adresa https://ec.europa.eu.

[54] A se vedea considerentele (20) și (27) ale Regulamentului nr. 1151/2012.

[55] Uniunea a avut succes în negocierea protecției denumirii „Feta” în acordurile încheiate cu Canada, China și Singapore. A se vedea nota de subsol 53 din prezentele concluzii.

[56] Pentru o discuție detaliată, a se vedea de exemplu Gangjee, D. S. (ed.), *Research Handbook on Intellectual Property and Geographical Indications*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham, 2016; Blakeney, M., *The Protection of Geographical Indications: Law and Practice*, ediția a doua, Edward Elgar Publishing, Cheltenham, 2019.

[57] A se vedea considerentul (5) al Regulamentului (UE) 2019/1753 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 octombrie 2019 privind acțiunile Uniunii în urma aderării acesteia la Actul de la Geneva al Acordului de la Lisabona privind denumirile de origine și indicațiile geografice (JO 2019, L 271, p. 1).

[58] A se vedea punctul 43 din prezentele concluzii.

75. Pe baza tuturor motivelor prezentate mai sus, propunem Curții să constate că primul motiv invocat de Comisie este întemeiat și că Regatul Danemarcei nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 13 din Regulamentul nr. 1151/2012 prin faptul că nu a prevenit sau oprit utilizarea denumirii „Feta” pe brânza produsă în Danemarca, însă destinată exportului în țările terțe în care Uniunea nu a încheiat încă un acord internațional care să garanteze protecția acestei denumiri.

B. Al doilea motiv, întemeiat pe încălcarea obligației de cooperare loială

76. Comisia susține că Regatul Danemarcei a încălcat articolul 4 alineatul (3) TUE coroborat cu articolul 1 alineatul (1) și cu articolul 4 din Regulamentul nr. 1151/2012. Se consideră că această încălcare ar lua naștere ca urmare a nerespectării obligației autorităților daneze de a preveni sau opri producătorii danezi să producă și să comercializeze imitații ale brânzei „Feta”, fapt care periclitează obiectivele prevăzute în dispozițiile menționate ale Regulamentului nr. 1151/2012. În plus față de această afirmație menționată în *petitum*, Comisia invocă o altă acuzație în cuprinsul motivelor și al concluziilor (însă nu în cel al *petitum*-ului) formulate în cerere. Potrivit acestei acuzații, Regatul Danemarcei a încălcat de asemenea în mod independent articolul 4 alineatul (3) TUE, prin subminarea poziției Uniunii în cadrul negocierilor internaționale privind protecția denumirilor înregistrate ale Uniunii.

77. Cele două acuzații sunt diferite. În opinia noastră, cea de a doua dintre aceste acuzații nu trebuie luată în considerare în prezenta cauză, întrucât Comisia nu a menționat-o în *petitum*-ul adresat Curții. Cu toate acestea, în cazul în care Curtea decide să se pronunțe asupra acestei acuzații, ne vom prezenta opinia cu privire la aceasta.

78. Regatul Danemarcei susține că nu a fost săvârșită nicio încălcare a articolului 4 alineatul (3) TUE, fie în mod independent, fie coroborat cu articolul 1 alineatul (1) și cu articolul 4 din Regulamentul nr. 1151/2012, luând în considerare jurisprudența Curții și faptul că dezacordurile cu privire la interpretarea dreptului Uniunii nu reprezintă în sine o încălcare a obligației de cooperare loială a unui stat membru.

1. Pretinsa încălcare a articolului 4 alineatul (3) TUE coroborat cu articolul 1 alineatul (1) și cu articolul 4 din Regulamentul nr. 1151/2012

79. Potrivit articolului 4 alineatul (3) TUE, care exprimă principiul cooperării loiale, statele membre sunt obligate să ia toate măsurile necesare pentru a garanta aplicabilitatea și eficacitatea dreptului Uniunii, precum și să elimine consecințele ilicite ale unei încălcări a acestui drept. O astfel de obligație revine, în cadrul competențelor sale, fiecărui organ al statului membru în cauză [59].

[59] A se vedea de exemplu Hotărârea din 17 decembrie 2020, Comisia/Slovenia (Arhivele BCE) (C-316/19, EU:C:2020:1030, punctele 119 și 124), și Hotărârea din 18 mai 2021, Asociația „Forumul Judecătorilor din România” și alții (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 și C-397/19, EU:C:2021:393, punctul 176).

80. Există exemple în contextul procedurilor privind constatarea neîndeplinirii obligațiilor, în care Curtea a constatat că un stat membru a încălcat articolul 4 alineatul (3) TUE [60] exclusiv sau coroborat cu alte dispoziții ale dreptului Uniunii [61].

81. Cu toate acestea, Curtea a statuat că o neîndeplinire a obligației generale de cooperare loială care decurge din articolul 4 alineatul (3) TUE este distinctă de o neîndeplinire a obligațiilor specifice în care aceasta se manifestă. Ea nu poate fi, așadar, constatată decât în măsura în care vizează comportamente distincte de cele care constituie încălcarea acestor obligații specifice [62]. În cazul în care pretinsa încălcare a articolului 4 alineatul (3) TUE vizează același comportament ca cel care constituie pretinsa încălcare a dispozițiilor mai specifice ale dreptului Uniunii, evaluarea în temeiul acestor dispoziții specifice este suficientă [63].

82. În prezenta cauză, considerăm că cel de al doilea motiv referitor la pretinsa încălcare a articolului 4 alineatul (3) TUE coroborat cu articolul 1 alineatul (1) și cu articolul 4 din Regulamentul nr. 1151/2012 vizează în esență același obiect și același comportament ca cel invocat în primul motiv referitor la pretinsa neîndeplinire a obligațiilor specifice prevăzute la articolul 13 din Regulamentul nr. 1151/2012. Acesta rezultă din aceeași diferență de opinie privind interpretarea domeniului teritorial de aplicare al Regulamentului nr. 1151/2012 și din același comportament al autorităților daneze care nu au prevenit sau oprit producerea și comercializarea brânzei contrafăcute sub denumirea de „Feta”. Astfel, după cum a subliniat Regatul Danemarcei, autoritățile daneze permit producerea și comercializarea brânzei contrafăcute sub denumirea de „Feta” ca urmare a interpretării date de Regatul Danemarcei a ceea ce reprezintă noțiunea de utilizare ilegală în sensul articolului 13 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1151/2012. Prin urmare, în temeiul jurisprudenței Curții menționate la punctul 81 din prezentele concluzii, trebuie să se considere că nu este necesar ca Curtea să se pronunțe cu privire la cel de al doilea motiv.

83. În opinia noastră, există o argumentație importantă care stă la baza jurisprudenței Curții potrivit căreia constatarea neîndeplinirii unei obligații specifice impuse în temeiul dreptului Uniunii nu determină și încălcarea principiului cooperării loiale. Această argumentație își are originea în scopul procedurii de constatare a neîndeplinirii obligațiilor și, în sens mai general, în modalitățile judiciare de soluționare a litigiilor. Procedura prevăzută la articolul 258 TFUE de stabilire a neîndeplinirii obligațiilor din partea unui stat membru oferă un mijloc de stabilire a obligațiilor statelor membre în cazurile în care există o diferență de interpretare a aceleiași norme juridice. În astfel de situații ale unui litigiu referitor la semnificația unei norme juridice, în care

[60] A se vedea de exemplu Hotărârea din 31 octombrie 2019, Comisia/Regatul Unit (C-391/17, EU:C:2019:919), și Hotărârea din 31 octombrie 2019, Comisia/Țările de Jos (C-395/17, EU:C:2019:918). În aceste două cauze, Curtea a considerat însă că încălcarea articolului 4 alineatul (3) TUE consta în refuzul statelor membre respective de a compensa pierderea de resurse proprii tradiționale ale Uniunii, care a fost cauzată de deciziile guvernelor țărilor și teritoriilor de peste mări pentru care erau responsabile statele membre în cauză. O altă situație în care Curtea a constatat o încălcare de sine stătătoare a articolului 4 alineatul (3) TUE se referă la situația în care un stat membru nu a furnizat Comisiei informațiile necesare în cursul procedurii precontencioase privind constatarea neîndeplinirii obligațiilor. A se vedea, de exemplu, Hotărârea din 2 septembrie 2021, Comisia/Suedia (Stații de tratare a apelor urbane reziduale) (C-22/20, EU:C:2021:669, punctul 149), și Hotărârea din 8 martie 2022, Comisia/Regatul Unit (Combaterea fraudei privind subevaluarea) (C-213/19, EU:C:2022:167, punctul 598).

[61] Pentru un exemplu clasic, a se vedea Hotărârea din 9 decembrie 1997, Comisia/Franța (C-265/95, EU:C:1997:595) [denumită în mod obișnuit cauza „căpșunilor provenite din Spania”, în care Curtea a constatat că Republica Franceză nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul normelor Uniunii privind libera circulație, coroborat cu ceea ce reprezintă în prezent articolul 4 alineatul (3) TUE, precum și în temeiul normelor privind organizarea comună a piețelor produselor agricole, prin nerespectarea obligației de adoptare a tuturor măsurilor necesare și proporționale pentru a preveni obstrucționarea liberei circulații a fructelor și a legumelor prin acțiuni întreprinse de persoane de drept privat].

[62] A se vedea de exemplu Hotărârea din 15 noiembrie 2005, Comisia/Danemarca (C-392/02, EU:C:2005:683, punctul 69), și Hotărârea din 17 decembrie 2020, Comisia/Slovenia (Arhivele BCE) (C-316/19, EU:C:2020:1030, punctul 121).

[63] A se vedea de exemplu Hotărârea din 30 mai 2006, Comisia/Irlanda (C-459/03, EU:C:2006:345, punctele 168-182), și Hotărârea din 17 decembrie 2020, Comisia/Slovenia (Arhivele BCE) (C-316/19, EU:C:2020:1030, punctele 122-129).

Comisia îi atribuie acesteia o interpretare, iar statul membru o altă interpretare, procedura de constatare a neîndeplinirii obligațiilor autorizează Curtea să soluționeze un astfel de litigiu în materie de interpretare. Acest lucru este recunoscut și de jurisprudență [64].

84. Prin urmare, suntem de acord cu argumentele invocate de Regatul Danemarcei potrivit cărora nu se poate constata că articolul 4 alineatul (3) TUE a fost încălcat de către un stat membru din cauza faptului că acesta nu este de acord cu Comisia în ceea ce privește interpretarea dispozițiilor din dreptul Uniunii, așa cum este cazul în prezenta cauză. Faptul că un stat membru dă o interpretare diferită dreptului Uniunii decât Comisia nu echivalează în sine cu o încălcare a principiului cooperării loiale din partea statului membru respectiv.

85. Într-adevăr, ar fi periculos dacă aceasta ar fi situația, întrucât acest lucru ar fi de natură să împiedice ca litigiile referitoare la interpretarea dreptului Uniunii să ajungă la Curte. Dezacordurile privind semnificația normelor juridice fac parte din orice sistem juridic. Sistemele bazate pe statul de drept soluționează astfel de litigii prin autorizarea instanțelor să se pronunțe asupra semnificației unei anumite norme juridice. Constatarea că statele membre au încălcat obligația de cooperare loială din cauza diferențelor de interpretare a normelor juridice ar fi contrară eforturilor de asigurare a soluționării unor astfel de dezacorduri în cadrul procedurilor judiciare. În democrațiile liberale, semnificația normelor juridice trebuie să fie deschisă contestării, iar partea a cărei interpretare nu este susținută de instanță nu poate fi considerată neloială față de sistemul de drept doar pentru că a interpretat „eronat” o anumită normă juridică. Situația ar fi diferită în ipoteza în care, după pronunțarea de către Curte a semnificației normei juridice, un stat membru ar continua să o aplice în mod contrar acestei semnificații.

86. În acest sens, trebuie amintit că litigiul care a luat naștere în prezenta cauză rezultă în esență dintr-un dezacord existent între Comisie și Regatul Danemarcei cu privire la interpretarea articolului 13 din Regulamentul nr. 1151/2012. Există un dezacord cu privire la aspectul dacă acest regulament poate fi interpretat ca fiind aplicabil produselor destinate exportului în țările terțe. În afara acestui domeniu contestat de aplicare al Regulamentului nr. 1151/2012, autoritățile daneze au precizat Curții (iar acest lucru nu a fost contestat de Comisie) că acestea adoptă măsuri corespunzătoare de executare în ceea ce privește piața internă. Autoritățile daneze nu adoptă astfel de măsuri exclusiv în cazul exporturilor în țările terțe (în măsura în care nu există niciun acord internațional încheiat cu Uniunea), întrucât acestea consideră că astfel de exporturi nu intră sub incidența dispozițiilor Regulamentului nr. 1151/2012. În aceste condiții, interpretarea alternativă a acestui regulament expusă de Regatul Danemarcei nu reprezintă în sine un comportament care constituie o încălcare a principiului cooperării loiale în temeiul articolului 4 alineatul (3) TUE.

87. S-ar putea adăuga că împrejurările aferente prezentei cauze nu sunt comparabile cu cele care au dat naștere Hotărârii din 19 februarie 1991, Comisia/Belgia [65], la care a făcut referire Comisia. În respectiva cauză, plângerea a constat în refuzul statului membru de a furniza informații Comisiei, statul membru îndeplinindu-și obligațiile care îi reveneau numai sub amenințarea directă a unui recurs adresat Curții și acționând ulterior cu încălcarea acestora de îndată ce această amenințare părea că se îndepărtează. Comisia nu a dovedit că Regatul Danemarcei a efectuat vreo acțiune sau vreo omisiune deliberată de această natură în prezenta cauză.

[64] A se vedea de exemplu Hotărârea din 14 decembrie 1971, Comisia/Franța (7/71, EU:C:1971:121, punctul 49), și Hotărârea din 11 septembrie 2014, Comisia/Germania (C-525/12, EU:C:2014:2202, punctul 24).

[65] C-374/89, EU:C:1991:60, punctele 12-16.

88. Prin urmare, motivul potrivit căruia Regatul Danemarcei încalcă articolul 4 alineatul (3) TUE, întrucât acesta nu acționează în sensul îndeplinirii obiectivelor Regulamentului nr. 1151/2012, pe care acest stat membru le înțelege diferit, nu poate fi admis.

2. Pretinsa încălcare a articolului 4 alineatul (3) TUE luat în considerare separat

89. Comisia susține că Regatul Danemarcei a încălcat și articolul 4 alineatul (3) TUE prin subminarea poziției Uniunii în cadrul negocierilor internaționale privind protecția denumirilor înregistrate.

90. În acest sens, după cum au subliniat autorii în materie de drept [66], obligația de cooperare loială are într-adevăr o importanță deosebită în contextul relațiilor externe ale Uniunii.

91. Acest lucru se reflectă și într-o serie de hotărâri ale Curții care au rezultat în urma inițierii unor proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor.

92. De exemplu, în Hotărârea din 12 februarie 2009, Comisia/Grecia [67], Curtea a constatat că Republica Elenă și-a încălcat obligațiile care îi revin în temeiul dreptului Uniunii, inclusiv articolul 4 alineatul (3) TUE, prin transmiterea către o organizație internațională a unei propuneri de demarare a unei proceduri care putea conduce la adoptarea unor noi norme susceptibile să afecteze dispozițiile dreptului Uniunii și a acționat astfel în mod individual într-un domeniu în care Uniunea beneficiază de competență externă exclusivă.

93. În Hotărârea din 20 aprilie 2010, Comisia/Suedia [68], Curtea a considerat că Regatul Suediei a încălcat articolul 4 alineatul (3) TUE prin faptul că a propus în mod unilateral includerea unei anumite substanțe în anexa la o convenție internațională într-un domeniu de competență partajată. Procedând astfel, acest stat membru s-a disociat de o strategie comună concertată în cadrul Consiliului, fapt care avea consecințe pentru Uniune.

94. În plus, în Hotărârea din 27 martie 2019, Comisia/Germania [69], Curtea a considerat că Republica Federală Germania nu și-a îndeplinit obligațiile care decurgeau dintr-o decizie a Uniunii și din articolul 4 alineatul (3) TUE prin faptul că a votat împotriva poziției definite de Uniune în respectiva decizie și prin faptul că a contestat în mod public această poziție și modalitățile de exercitare a dreptului de vot prevăzute în decizia menționată. Mai precis, Curtea a considerat că, prin comportamentul său, acest stat membru s-a îndepărtat de poziția Uniunii stabilită în respectiva decizie, ceea ce risca să slăbească puterea de negociere a Uniunii în cadrul convenției internaționale în cauză.

95. În prezenta cauză însă, nu au fost prezentate Curții niciun fel de informații care să stabilească faptul că Regatul Danemarcei a încercat să submineze negocierile Uniunii la nivel internațional (multilateral sau bilateral) cu privire la protecția denumirilor înregistrate. Jurisprudența Curții prezentată la punctele 92-94 din prezentele concluzii se distinge de prezenta cauză. În mod

[66] A se vedea de exemplu De Baere, G., și Roes, T., „EU loyalty as good faith”, *International & Comparative Law Quarterly*, vol. 64, 2015, p. 829; Cremona, M. (ed.), *Structural Principles in EU External Relations Law*, Hart Publishing, Oxford, 2018; Van Elsuwege, P., „The Duty of Sincere Cooperation and Its Implications for Autonomous Member State Action in the Field of External Relations”, în Varju, M. (ed.), *Between Compliance and Particularism: Member State Interests and European Union Law*, Springer, Cham., 2019, p. 283; Eckes, C., „Disciplining States Member: EU Loyalty in External Relations”, *Cambridge Yearbook of European Legal Studies*, vol. 22, 2020, p. 85.

[67] C-45/07, EU:C:2009:81.

[68] C-246/07, EU:C:2010:203.

[69] C-620/16, EU:C:2019:256.

particular, nu s-a demonstrat că Regatul Danemarcei a întreprins vreun fel de acțiune concretă pe scena internațională sau în contextul negocierilor internaționale, contrar unei poziții agreate de Uniune.

96. În lumina considerentelor prezentate mai sus, cel de al doilea motiv invocat de Comisie trebuie să fie respins.

VI. Cheltuieli de judecată

97. Potrivit articolului 138 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Cu toate acestea, potrivit articolului 138 alineatul (3) prima teză din acesta, Curtea poate decide ca părțile să suporte propriile cheltuieli de judecată, în cazul în care părțile cad fiecare în pretenții cu privire la unul sau mai multe capete de cerere. Prin urmare, întrucât Comisia și Regatul Danemarcei au căzut fiecare în pretenții, acestea trebuie să fie obligate să suporte propriile cheltuieli de judecată.

98. În plus, potrivit articolului 140 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții, statele membre care au intervenit în litigiu suportă propriile cheltuieli de judecată. Prin urmare, Republica Elenă și Republica Cipru trebuie obligate să își suporte propriile cheltuieli de judecată.

VII. Concluzie

99. Având în vedere considerațiile de mai sus, propunem Curții:

1) constatarea că, prin faptul că nu a prevenit sau oprit utilizarea de către producătorii danezi a denumirii înregistrate „Feta” pentru brânza destinată exportului în țările terțe, Regatul Danemarcei nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 13 din Regulamentul (UE) nr. 1151/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 noiembrie 2012 privind sistemele din domeniul calității produselor agricole și alimentare;

2) respingerea acțiunii cu privire la restul capetelor de cerere;

3) obligarea Comisiei Europene și a Regatului Danemarcei la suportarea propriilor cheltuieli de judecată și

4) obligarea Republicii Elene și a Republicii Cipru la suportarea propriilor cheltuieli de judecată.